

Deficiënte cognitieve functies

(bewerkte versie, t.b.v. gebruik in het onderwijs en begeleiding)

OPNAMEFASE

- 1.01 Vaag, onvolledig en/of vluchtig waarnemen, wat tot gevolg kan hebben dat er onvolledige associaties worden gelegd.
- 1.02 Impulsief, niet planmatig en/of onsystematisch verkennend en onderzoekend gedrag.
- 1.03 Ontbrekende of gebrekkige taalschat bij het opnemen van informatie. Dit beïnvloedt het vermogen tot het maken van onderscheid (bijvoorbeeld voorwerpen, gebeurtenissen, relaties enzovoort krijgen niet de correcte etiketten) en het vasthouden van de gegevens in het kortetermijngeheugen.
- 1.04 Ontbrekende of gebrekkige ruimtelijke oriëntatie of het leggen van ruimtelijke relaties ontbreekt of is gebrekkig. Het ontbreken van stabiele universele referentiesystemen (bijvoorbeeld topologisch, euclidisch, 3-dimensionaal etc.) verhindert het bepalen van een correcte ruimtelijke structuur en organisatie.
- 1.05 Het ontbreken van deugdelijke tijdsystemen, dit belemmert het gestructureerd beschrijven of omschrijven van gebeurtenissen en/of tijdrelaties. Daarbij gaat het naast toepassen van tijdseenheden ook om tijdsgevoel.
- 1.06 Ontbrekend of gebrekkig vermogen om constante eigenschappen 'vast te houden', als omstandigheden, personen of andere eigenschappen wijzigen (zoals grootte, dikte, lengte, gewicht, hoogte, vorm, hoeveelheid, oriëntatie, richting, kleur, soort etc.).
- 1.07 Ontbrekende of gebrekkige behoefte aan nauwkeurigheid en/of zorgvuldigheid bij het verzamelen van gegevens en het klasseren van deze gegevens.
- 1.08 Niet in staat zijn om gelijktijdig twee of meer informatiebronnen in beschouwing te nemen. Dit uit zich in het fragmentarisch waarnemen van gegevens in plaats van deze in hun context te zien en als zodanig in het werkgeheugen te plaatsen.

VERWERKINGSFASE

- 2.01 Beperkingen bij het herkennen, identificeren en/of definiëren van een probleem.
- 2.02 Niet in staat zijn om relevante van niet-relevante aanwijzingen te onderscheiden bij het (her)formuleren van een probleem.
- 2.03 Niet spontaan vergelijken en/of slechts gedeeltelijk vergelijkingen (overeenkomsten en verschillen) maken, omdat de interne behoefte ertoe beperkt is.
- 2.04 Een beperkt/klein denkkader wordt ingezet. (Dit is de structuur die onder onze gedachtegang verborgen ligt en waarop deze gedachten steunt).
- 2.05 Waarnemen van de werkelijkheid zonder oog te hebben voor relaties en/of de samenhang tussen gebeurtenissen.
- 2.06 Ontbrekende of gebrekkige interne behoefte om gebruik te maken van logisch bewijs en coherente bewijsvoering.
- 2.07 Ontbreken van of gebrekkig verinnerlijken van gebeurtenissen, waarnemingen en/of ervaringen. Voor het proces van verinnerlijken is het nodig om een beeld te vormen, concepten toe te passen en gebruik te maken van de aanwezige kennis in het lange termijn geheugen e.d.
- 2.08 Ontbreken van of gebrekkige gevolgtrekkingen maken en/of veronderstellingen maken ('als-denken').
- 2.09 Ontbrekende of gebrekkige strategieën om veronderstellingen te toetsen.

- 2.10 Ontbrekend of gebrekkig vermogen om de kaders vast te stellen bij het oplossen van problemen en/of de context waarin het probleem zich voordoet niet meenemen.
- 2.11 Ontbreken van of een gebrekkig plangedrag.
- 2.12 Niet of onvoldoende uitwerken van bepaalde denkcategorieën, omdat verbale concepten geen deel uitmaken van de woordenschat die nodig is bij het opnemen van informatie of, omdat deze verbale concepten niet ingezet worden bij het weergeven van informatie.
- 2.13 Ontbreken van de behoefte tot opsommen, organiseren en/of classificeren van informatie om hier vervolgens gebruik van te maken om tot een voor de ander en zichzelf begrijpelijk, samenhangend geheel te komen.
- 2.14 Onvermogen om denkbeeldige verbanden te leggen (veralgemenisering, transfer, bridgings, formuleren van principes en transcendentie).

WEERGAVEFASE

- 3.01 Egocentrisch communiceren. De behoefte om te zorgen dat de ander het antwoord begrijpt wordt niet gevoeld. Er wordt vanuit gegaan dat de ander hetzelfde denkt en/of weet.
- 3.02 Moeilijkheden hebben bij het projecteren van virtuele relaties. Onvermogen om denkbeeldige verbanden te benutten en/of toe te passen (veralgemenisering, bridgings, transcendentie, principes) bij het formuleren van een antwoord of het uitvoeren van de taak.
- 3.03 Blokkeren, vast blijven zitten in eerder verworven oplossingstechnieken of het niet benutten van bestaande door anderen geformuleerde oplossingstechnieken.
- 3.04 Gissend en/of missend antwoorden zonder de juiste oplossingsmogelijkheden te overwegen en/of hierover na te denken (tijd nemen).
- 3.05 Ontbrekende of gebrekkige middelen (verbaal of in een andere modaliteit) om de correct bedachte antwoorden te kunnen overbrengen.
- 3.06 Ontbrekende of gebrekkige behoefte om nauwkeurig en/of zorgvuldig over de gevonden antwoorden te communiceren.
- 3.07 Beperkingen hebben bij visueel transport.
- 3.08 Impulsief, overhaast gedrag bij de keuze van de middelen waarop de weergave van de correct bedachte antwoorden vorm gegeven kan worden.

Bronnen:

- Van Dijk, P., Van Doorn, E. (2004). *Ontwikkelingsgericht begeleiden in alledaagse situaties. Werkboek voor mensen met een verstandelijke beperking. Gebaseerd op de methode van Feuerstein*. Soest: Uitgeverij Nelissen, isbn 90-244-1667-1
- Van Doorn, E., Jacobs, H., Dijk, H., Hendriks, I., Mathijssen, F., Van Loo, F., H., Pluim, L., et. al. (1988 - 2014), *Cursusmateriaal StiBCO*, Bodegraven: StiBCO (niet gepubliceerd, alleen aan cursisten StiBCO ter beschikking gesteld)
- Feuerstein, R., Rand, Y. Rynders, E. (1988). *Don't accept me as I, am*. Plenum, publishing Corporation, isbn 0.306.42964.0
- Feuerstein, R., Feuerstein, R.S., Falik, L.H., Rand, Y. (2006). *The Instrumental Enrichment Program*. ICELP publications, Jerusalem, isbn 965-7387-00-0
- Feuerstein, R., Feuerstein, R.S., Falik, L.H. (2010). *Beyond Smarter*. Teachers College, Columbia University, isbn 978-0-8077-5118-3
- De Goede, H., Van Doorn, E. et. al. (2014). *Cursusmateriaal Feuerstein Kenniscentrum, Zwolle*, (niet gepubliceerd, alleen aan cursisten FK, Landstede en StiBCO ter beschikking gesteld)
- Van Loo, F., Van Doorn, E. (2013). *Basisboek Mediërend Leren*, Amsterdam: Boom, isbn 978-946-1053-138